

ዓቅምህን ማወቅ ብልጥነት ነው።

“ጫማካ ማዕረ እግርኻ” በትግርኛ የሚል አነጋገር አለ። ትርጉሙ “ጫማህን በእግርህን ልክ” ማለት ነው። ከእግርህ ካነሰ አልያም ትልቅ ከሆነ ጉዳቱ ምን ያህል እንደሆነ ሁላችን የምንዘነጋው አይመስለኝም። የዚህ አባባል መልእክቱ ለሚገባው ከባድ ትርጉም አለው ብዬ አምናለሁኝ። ይህንን አባባል መሰረት በማድረግ ግለ ሰዎች ድርጅቶች መንግስታትን ወዘተ..... መመዘንና ስለእንሱ ተገቢውን እውቀት ለማግኘት ብዙ ውጣ ውረድ የሚባልበት አይደለም። ስለሆነም በበኩሌ ስለ ኢትዮጵያውያን ፖለቲካዊ ድርጅቶች ያለኝ ግንዛቤ ልግለፅ።

“ጫማህን በእግርህን ልክ” የሚይለውን አባባል በህወሓት/ኢህአዴግ ምን ማለት ይቻላል? ብሎ ለመናገር ከሚያስችለኝን ነገር አንድ ታሪክ ዛሬም ላጫውታቸው። ዛሬም ወደ 1982 ዓ/ም/ኢ. ልመልሳቸው ነኝ።

ለካቲት 20/1982 ደብረታቦር የነበረውን የደርግ ጦር ሙሉ በሙሉ በደመሰሰንበት ማግስት ማለት በለካቲት 21/1982 ጥዋት ተነስተን ከአለምሳጋ ተነስተን ወደ ምዕራብ በመጓዝ ላይ እያለን ሰዓቱ ደርሶ የወያኔ ድምፅ ሬድዮ ለማዳመጥ ሬድዮ በምንከፍትበት ስዓት አመድ በር ደርሰን ነበር። በጉዞ ላይ የነበረው ክፍለጦራችን (አሌላ ክፍለጦር) በደብረታቦር ስለሰራው ስራ ውጤት በዜና ተነግሮን እንዳለቀ **“ጉና”** የሚለውን አዲስ ዘፈን ለመጀመርያ ጊዜ በጀራችን ላይ ዓረፈ። በዛን ጊዜ በክፍለጦራችን የተፈጠረ ደስታ አሁን ሳስታውሰው ያ ደስታ አሁንም አይረሳኝም። ከአንድ ቀን በፊት በነበረው ውግያ እስከዛን ቀን አብረውን የነበሩ ለዓላምቸው ማሳካት ሂደታቸውን ሰጥቶ ከጎናችን ተለይቶ ከጉና ተራራ እስከ አለምሳጋ እየቀበርናቸው የመጣን ታጋይ ጓዶቻችን ምን ያህል እንደነበሩ ታሪክ ይናገረው። ለምን ሂደት እንደሰጡና እኛም ዛሬ ቆመን ብንሔድ እንደ እነሱ ሂደታችን ሰጥተን እንደምንከተላቸው አውቀን። የእነሱን ከእኛ መለየት ሳያሳዝንን ጉና በሚለውን አዲስ ዘፈን ከመጠን በላይ ተደስተን ነበርን ያዳመጥነው። አሁንም ያንን ዘፈን ስሰማ በውስጤን የሚፈጥረው ደስታ በጣም ልዩ ነው።

ያ ስራ ለመስራት ክ/ጦራችን የተሰጠው ሐላፊነት ደብረታቦር ውስጥ በመግባት የ102ኛ አየርወለድንና የስፓርታ ኮማንዶን በራጊዶችን በመደምሰስ የ3ኛው አብዮታዊ ሰራዊት ዕዝ አመራር እንዳልነበረ ማድረግ ነበር። እዛው ምዕራፍ ለመድረስ ከ9:30 ጠዋት ሬጅመንቶቻችን ስራ ጀመሩ። ውግያው ግን ከተያዘለትና ከተጠበቀው ጊዜ ባነሰ በጣም ተለዋወጠ። የደርግ ጦር የጀመርነውን ማጥቃት መቋቋም አቃተው። ከጉና ተራራ እስከ ደብረታቦር እስከ ምሳ ሰዓት ተቆጣጠርነው (ጊዜው በጣም ስለረዘመ ትክክለኛው ሰዓቱ አላስታውሰውም)። ደርግ ለመሸሽ ተዘጋጀ። ደብረታቦርን ወደ ምስራቅ በመተው ወዴ ሐሙሲት አዲስ ዘመንንና ወደ ወርታ ባህርዳርን አቅጣጫ ወደሚወስደው መንገድ መኪኖዎቹን ታንኮዎቹን ሁሉም ያሉት ተሸከርካሪዎች መጓዝ ጀመሩ። ያ በመሸሽ ላይ ያለው የደርግ ጦር አለምሳጋን ከተቆጣጠረ ሙሉ በሙሉ የማምለጥና የመሸሽ ዕድሉን በጣም ሰፊ ስለነበረ። ደርግ ለማምለጥ እኛ ደግሞ ደርግን ለመደምሰስና የያዛቸውን ተሸከርካሪዎችን ለመቀማት፣ አለምሳጋን ለመያዝ ተቀዳደምን። ሬጅመንት ፅንዓትና ከሬጅመንታችን (ሑመር) አንድ የሞርታ የመቶና አንድ የቢ.10 የመቶ ቀድሞ

ቦታውን ተቆጣጠሩት። ያቦታ ቀድመን እንደያዘነው በሚገባ ያወቀ የድርግ ጦር ያንን ቦታ ለመቀማት ማድረግ ያለበትን ለማድረግ ስራ ጀመረ። ታንኮች ቢኤሞች ሁሉም ዓይነት ሞርታርዎች መድፎች ሚኒንች በአንድ ቦታ ላይ ዘነቡበት። ግን እዛ ያለው ማን መሆኑን የዘነጉት ይመስላል። እዛ ያለው ግን በ1980 በሽሬ ከተማ ደርግን ያሳፈረ በታባ ወያኔ ፅንግት ተራራ ላይ ታሪክ የሰራ ሬጅመንት መሆኑን አላዎቁትም። በዛ ምክንያትም ነው ሬጅመንት ፅናት ተብሎ የተሰየመው።

ደርግ ያደረገውን ሙከራዎች በሙሉ ከዱት። አሁን ንብረቱን ይዞ ለመሔድ አለመፍቀዳችንም ገባው። ታዲያ ንብረቱን ይዞ መሔድ ካልቻለ ማቃጠል እንዳለበት ወሰነ። በበኩላችን በአለምሳጋ ካለሁለት ታንኮች በስተቀር አላቃጠልንም። እነሱም ምሽግ ካልሰበርን ብሎ በጣም ስለረበሹና አማራጭ ስላጣን እንጂ እንድንይዛቸው ነበር ፍላጎታችን። ደርግ የማቃጠሉን ስራ ጀመረ። ምናልባት ካልረሳሁት አንድ አውቶቡስ አንድ ታንክ አንድ የጭነት መኪናና ሁለት ወይም ሶስት ኦራሎች ሲቃጠሉ፣ ሶስት ቢኤም40ና ከ100 በላይ የሚሆኑ ተሽከርካሪዎች ማስቀረት ችለናል። ይህ ንብረት የኢህአዴግ ንብረት እንዲሆን ያደረጉ ሁለት ወይም ሶስት ታጋዮች ነበሩ። ይህንን ስራ ለመስራት ሲታቀድ ህወሓት/ኢህአዴግ ምን ማድረግ እንዳለበትና እንደሚይችል አውቆ ነበር። በዛን ስራ ዓቅሙን አውቆ ነበር ስራውን የጀመረው።

በፅሁፊን መጀመርያ አመድበር መድረስን ገሊጩ ነበር ወደ ደብረታቦር ጦርነት የወሰድኳቸው። እንግዲህ እኔ ጋ እየተጓዛቸው ከሆነ አመድበርን አልፈን ተጉዘን አንድ ሰዓት ባልበለጠ ርቀት በራሃ ላይ እንድንውል ተደረገ። ከሰዓት 9:00 ሰዓት መሆኑ ነው ተነስተን ተጉዘን ወረታ ከተማን ከሩቅ ማየት በምንችልበት ቦታ እንደደረስን ወረታን እንደምናጠቃ ተነግሮን ብዙ ሳንዋጋ ወረታን ተቆጣጠርናት። ስራው ከተጠናቀቀ ከተወሰኑ ሰዓታት በኋላ ጉዞ ወደ ሰሜን አዲስ ዘመንንም ተቆጣጠርናት። ለቀናት እንደቆየን ያልተጠበቀ ነገር ተፈጠረ። ደርግ ጎንደርና ባሕርዳርን በፈቃዱ ሳናስገድደው መልቀቅ ጀመረ። ይህ ሁኔታ እንደተፈጠረ (ታጋዮች) ጎንደርንና ባሕርዳር ከተሞች ያለምንም ጦርነት በቁጥጥራችን ስር እንደሚሆኑ ወሬውን ሲደርስ ተደሰትን። ከሰዓት በኋላ ዝግጅታችን እንደጨረስን ጉዞ ወደ ምስራቅ ወደ ደብረታቦር አቅጣጫ ጀመርን ግራ ተጋባን። ከአንድ ሰዓት መንገድ በኋላ ለተወሰነ ጊዜ ዕረፍት ተሰጥቶን ስብሰባ ተደረገ።

የሬጅመንት የፖለቲካ ሐላፊዎችን “የት የምንሔድ ይመስላቸዋል?” ብሎ በጥያቄ ንግግሩን ጀመረ። የሁላችንን መልስ በአንድ ላይ “ደብረታቦር” ብለን ስንመልስ እሱም ንግግሩን በመቀጠል “ትክክል ናቸው። ምናልባት ያልሰማቹ ካላቹ ደርግ ባሕርዳርና ጎንደርን ከተሞች ለቆ መሔድ ጀምረዋል። ከከተሞቹ ደርግ ለቆ መሔዱን ካለ መስዋእትና ልፋት ብንይዛቸው ባልከፋ ነበር። ሆኖም ግን ከጥቅሙ ጉዳቱን ስለሚበልጥ ወረታና አዲስ ዘመን በመልቀቅ ደርግ ባለበት እንዲይቆይ ስለሚረዳው ድርጅታችን ሐይላችን ባጠቃላይ በደብረታቦር አካባቢ ብቻ እንድንቆይ ተወስነዋል። ይህም የሆነበት ምክንያት ሁለቱም ትላልቅ ከተሞችን ለማስተዳደር ኢህአዴግ አቅሙን ስለማይፈቅድለትና ስላልተዘጋጀበት በከተሞቹና በህዝቡ ጉዳት እንዳይደርስ ከማለት ደርግ ከተሞቹን እያስተዳደረ እንዲቆይ ተፈቅዶለታል።” ብሎ ቁምነገሩን ካስተላለፈ በኋላ “አትርሱ ማንኛውም ነገር እኛ ስንፈቅድ እንጂ ደርግ

በገዛ ፈቃዱ ማንኛውም ነገር መስራትም አይገባውም። ስለዚህም ነው ድርጅታችን ደርግ ባደረገው ነገር ተበሳጭቶ ደርግ ያሰበውን እንዳይፈፅም እንድንመለስ ያዘዘን ብሎ ቀልዱም ያከለበት።

እላይ ከገለፅኩት 20 ዓመታት ያስቆጠርውን ታሪክ ምን ማለት ይቻላል ስለኢህአዴግ? በዛን ወቅት በጦርነቱም ሆነ በአስተዳደር ስራ ከመስራቱ በፊት የግዜው ሁኔታዎች በመገምገም ሁኔታዎቹን ለመጠቀምና ላለመጠቀም ውሳኔ ላይ ለመድረስ በመጀመርያ ዓቅሙን ይመረምራል ኢህአዴግ። ማድረግ ለማይችለው ነገር ለመፈፀም አይሰማራም። ኢህአዴግ ለማንኛውም ነገር ሲመረምር በመጀመርያ መመዘኛው ይህንን ነገር ቢይደረግ ወይም ባይደርግ ለህዝብ ምን ይጠቅማል? ምንስ ይጎዳል? የሚያለውን ጥያቄ መልሶ ነው ወደ አንድ ውሳኔ የሚይደርሰው። ለምን ብትሉኝ ህወሓት/ኢህአዴግ ከህዝብ ለህዝብ የተፈጠረ ድርጅት ከመሆኑ የተነሳ ስለሆነ ነው።

ህወሓት/ኢህአዴግ ዓቅሙን የሚይደውዘንና ዓቅሙን የሚይፈቅድለት ብቻ ለመስራት የሚይሰማራ ድርጅት ለመሆኑ ስእሉን ማስየት የሚያስችሉ የ34 ዓመታት ብዙ ታሪኮች አውርተህ የማያልቁ አሉት። ህወሓት/ኢህአዴግ የትጥቅ ትግሉን በአሸናፊነት እንዲወጣና አሁንም ሰላማዊ ትግሉን ብድል እየተወጣው ያለበት ምክንያት ሚስጥሩን ህዝባዊ ዓላማውና ወገንነቱን፣ ዓቅሙን የሚያውቅበትና በዓቅሙ ልክ መሔድ የሚያችልበት ባህሪ ስላለው ብቻ ነው። ሌላ ምንም ዓይነት ሚስጥር የለውም።

ስለሌሎች የፖለቲካ ድርጅቶችስ ምን ማየት እንችላለን? ስለድርጅቶቹ ታሪክ ተናግሮት አልፈዋል። ታሪክ ዓቅማቸውን ማወቅ እንደማይችሉና ዓቅማቸውን ለማየት ባህሪም እንደሌላቸውም ታሪክ መስክሮታል። ቢሆንም ታሪክ ለማያውቀው ማሳወቅ ለረሳው ማስታወስ ተገቢ ይመስለኛል። ሃፄ ሃ/ስላሴ ንግስነታቸውን አጥቶ ደርግ ስልጣን በያዘበት ግዜ ነበር ብዙ ድርጅቶችን በከተሞችና በበረሃ እንቅስቃሴ የጀመሩት። ከድርጅቶቹ አንዱ ኢህአፓ ነበረ።

በዛን ግዜ በሰው ሓይልና በምሁራንና ተማሪዎች ብዛት ትልቁን ቁጥር የያዘው ኢህአፓ ነበረ።

- 1) ትግል ከከተማ ወደ ገጠር የሚያለውን ስልት በመያዝ ነበር ሲታገል የነበረው። አንድ እስከ አፍንጫው የታጠቀ መንግስት ይህ የሚባል መሳርያ ባልታጠቀው ራሱን ለመከላከል በማያስችለው አደረጃጀት ሆኖ ደርግን አስሸንፋሎህ በማለት ስራውን ተያያዘው።
- 2) ይዞት በተነሳ ጥያቄም ብሔራዊ ጥያቄ ይዞ መታገል ጠበብተኝነት ነው በማለት የኢትዮጵያን ተጨባጭ ሁኔታን በሚገባ ባለመገንዘቡን ከዓቅሙ በላይ መሸከም የማይችለውን ጥያቄ በመሸከም ለመረማመድ ሞከረዋል።
- 3) ኢህአሰም ቢሆን (የኢህአፓ የታጠቀ የበረሃ ሓይል) በህወሓት አብሮ የመስራትና ልዩነቶችን ለማጠብብ ለተደረገለትን ጥሪ ሳይቀበል ቀርቶ ሳያበቃ ህወሓት ለማጥፋት በህወሓት ላይ ጦርነት አውጆ በጀመረው ጦርነት ራሱን ተቀበረበት።

4) በ1983 ኢህአፓ እንደ ሌሎች የኢትዮጵያ ድርጅቶች በህወሓት/ኢህአዴግ በሽግግር መንግስቱን ተሳታፊ እንዲሆን ጥሪ ቀርቦለት ጥሪውን ከመቀበል ይልቅ በህወሓት ላይ ጦርነት አወጀ።

በሱዳን ለሁሉም ተቃዋሚ ድርጅቶች ስብሰባ ተደርጎላቸው በኢህአፓዎች እንደ ማይቀበሉት ገልጾ በህወሓት/ኢህአዴግ ላይ ጦርነት እንዳወጁ ስብሰባው ውስጥ ስይናገሩ በዛን ግዜ አምባሳደር አዲስአለም ባሌማ “ጦርነት ለሁሉም አይበጅም። በተለይ በተለይ ለኢህአፓ አይበጅም።” ብሎ ምክሩን ለግሰላቸው ነበር። በአራቱቱም መመዘኛዎች ኢህአፓን ስንቃኘው ኢህአፓ ዓቅሙን አውቆ የተደራጀና የሰራ ድርጅት አልነበረም። ስለዚህም ይመስለኛል ህወሓት በትጥቅ ትግሉ ዘመን “ወጣ ወጣ አለና እንደ ሻምበቆ ተንከባለለ እንደ ሙቆጮ” ብሎ ስለኢህአፓ የጻፈው። ኢህአፓ ታሪክ ሆኖ እንዲቀርና እንዲ ነገርለት ምክንያት የሆነው ራሱ ኢህአፓ እንጂ ሌላ ሓይል አይመስለኝም።

ኢህአፓ ተሸንፏል። ለሸንፏቱ ህወሓት አስተዋጾ አለው። በጦርነት ዓለም ተፋልመዋልና። ለሸንፏቱን ወሳኝ ሚና የተጫወተው ግን ራሱ ኢህአፓ ነው። ዓላማው ባህሪው ስልቱን ሁሉም ስህተት ስለነበሩ ለሸንፏቱን ምክንያት ነበሩ። ቅንጅትም እንደሌሎቹ ታሪክ ሆነዋል። የቅንጅት መስራቾች የኢህአፓ ሰዎች ናቸው። በኢህአፓ የሰሩት ስህተቶች ታሪክ እንደገና ደግሞታል። ታሪክ ራሱን የደገመበት ምክንያት ለማወቅ የተወሰነ ምርምር አያስፈልገውም። ምክንያቱም

- 1) ህዝባዊ ወገንነት አልነበረውም። የምርጫው ሐቀኛ ውጤት ለመቀበል ዓቅም አልነበራቸውምና።
- 2) ኢህአዴግን በንግግር ሳይሆን በስራ ምንገድ እንደ በለጣቸው ለኢትዮጵያና ህዝብም ሆነ ያህል ታማኝነት እንዳለበት ለማየት ዓቅሙን አልሰጣቸውምና።
- 3) ድርጅት እንዴት እንደሚመሰረትና እንዴት መስራት እንደሚገባው ለማወቅ ዓቅሙን አልተፈጠረላቸውምና።

ዓቅምህን ማወቅ ካልተቻለ ሂወትን መምራት በጣም ትልቅ ፈተና ነው። እንኳን ሃገርንና ህዝብን ለመምራት። ይህንን ዓቅምን የማወቅ ዕድል ብዙ ድርጅቶች ሊያገኙት የሚይችል አጋጣሚ አይኖርም። በእኔ አስተሳሰብ ወገንነትን ይጠይቃል ብዬ በፅኑ ሁኔታ አምናለሁኝ። የህዝብ ወገንነት ከስማይ የሚይዘንብ ነገር አይደለም። ከባህሪ የሚመጣ ጉዳይ ነው። ከዚህ በመነሳት በአሁኑ ግዜ የዚህን ዕድል ተጠቃሚ የሆነው ኢህአዴግ ብቻ ነው።

አንድ አንድ ድርጅቶች ዓላማቸውን በሚገባ ያወቁ አይመስለኝም። ይህንን ለማለት ያስቻለኝ እኔ ባለሁለት ሃገር አንድ ግዜ ባለፈው የኢትዮጵያ የምርጫ ግዜ ድርጅት እንመስርት የሚይሉ ሰዎች ስብሰባ ጠሩን። እኛም አላሳፈርናቸውም። በቦታው ተገኘኝ። ኢህአዴግ መውረድ አለበት። ይህንን ስራ ለመስራትና ለመደራጀት ነው ስብሰባው የጠራነው አሉን። ብዙ ያሉትን ነገር ነበረ። ያንን መተንተኑን ግዜ ማጥፋት ይሆንብኛል። ምክንያቱ እናንተም ከሌሎቻችን የምትሰሙት ተመሳሳይ ነገር ነውና። በተሰብሰቧዎች የቀረቡ ጥያቄዎች ነበሩ። ከጥያቄዎቹ

- ኢህአዴግ መውረድ ካለበት ኢህ አዴግን መተካት ይቻላል ወይ? በማን?
- ኢህአዴግን የሚተካው ድርጅት ምን ያህል አስተማማኝና ምን ያህል የዘጋጀ ድርጅት ነው?
- የድርጅቱ ስምና ዓላማስ ምንድነው?
- ኢህ አዴግ በሰላም ማውረድ ሳይቻል ሲቀርስ የትጥቅ ትግል ያስፈጋል ወይ? ካስፈለገስ በአሁኑ ጊዜ በኢትዮጵያ የትጥቅ ትግል ለማካሄድ ህዝቡ ይፈልገዋል ወይ? ምን ያህልስ ህዝብን ማሳተፍ ይችላል? የሚሉ ለቀረበላቸው ጥያቄዎች የተሰጡ መልሶች አስቅኝ ነበሩ።

ከተሰበሰቡበት ሰዎች አንድም ትክክል ናቸው ብሎ የደገፋቸው አልነበረም። ጥቂቶችን ማሳመን ያልቻሉ ፖለቲከኞቻችን ኢትዮጵያን ማስተዳደር ምን ያህል ይከዳቸው ይሆን? እኔ በጣም ነው ያዘንኩላቸው። የግድም ማዘን ይኖርብኛል ለነሱ ስል ነበር በርሃ ላይ ስንከራተት የነበርኩትና። ዓቅማቸውን በሚገባ ለማወቅ ምን ያህል ችግር እንዳላቸው ብያውቁት እንዴት ጥሩ ነበረ?

የፖለቲከኞቻችን ጨዋታ ተወርቶ አያልቅም። ለዛሬ በዚህ ልለያቸው።

ሃይለ/ተጋዳላይ 08/02/09